

Milana L. Dodig
Univerzitet u Kragujevcu
Filološko-umetnički fakultet

UDK: 811.131.1 ;
316.774:004.738.5
ID BROJ: 199409164
Originalni naučni rad
Primljen: 1. februar 2013.
Prihvaćen: 15. mart 2013.

ZNAČENJSKA DRUŠTVENA FUNKCIJA JEZIČKIH PORUKA NA FEJSBUKU

Apstrakt: U radu se ispituju i objašnjavaju fenomeni preključivanja i mešanja kodova srpskog, francuskog, engleskog i drugih jezika, koji se javljaju u komunikaciji na društvenoj mreži Fejsbuk među studentima i nastavnicima francuskog jezika. Takođe, ispitujuemo faktore koji učesnike u komunikaciji na Fejsbuku navode da koriste strane reči, odnosno da sa srpskog prelaze na strane jezike i *vice versa*. Najzad, želimo da utvrdimo i kakva je pragmatička funkcija i sociolingvistička vrednost ova dva fenomena.

Cljučne reči: fenomen preključivanja kodova, fenomen mešanja kodova, jezičke igre

1. UVOD

1.1. CILJEVI RADA

U ovom radu ispitujuemo fenomene preključivanja (engl. *code switching*) i mešanja kodova (engl. *code mixing*) srpskog, francuskog, engleskog i drugih jezika, koji se javljaju u komunikaciji na društvenoj mreži Fejsbuk. Ciljna populacija bili su studenti i nastavnici francuskog jezika, i to mlađe generacije, sa Filoloških fakulteta u Beogradu, Kragujevcu i Novom Sadu.

Sakupljen korpus čine poruke-statusi na Zidu, odnosno poruke vidljive svim prijateljima na društvenoj mreži Fejsbuk, kao i `zatvorene` poruke u vidu *čatovanja* (časkanja) među učesnicima u komunikaciji na Fejsbuku.

Analizom mnogobrojnih primera težimo da utvrdimo motive i faktore koji navode učesnike u komunikaciji na Fejsbuku da sa maternjeg jezika prelaze na strane jezike i *vice versa* prilikom čatovanja ili objavljivanja statusa na Zidu.

Odnosno, cilj nam je da odredimo funkciju fenomena preključivanja i mešanja kodova, koji se javljaju u komunikaciji na društvenoj mreži Fejsbuk.

Ovi fenomeni, pored semantičkih i pragmatičkih funkcija, imaju i važnu sociolingvističku funkciju, što želimo prikazati u ovom radu. Učesnici u komunikaciji na Fejsbuku prelazeći na strane jezike nastoje da učvrste sopstveni društveni status, kao i poziciju u konverzaciji (Roulet 1999: 135).

1.2. FENOMEN PREKLJUČIVANJA KODOVA

Fenomen preključivanja kodova ili *code switching* najčešće se vezuje za bilingvalne ili multilingvalne sredine u kojima postoji naporedna upotreba dva ili više jezika u jednoj društvenoj zajednici (Bugarski 1995: 58). Dvojezičnima se ne smatraju samo oni pojedinci koji su od malih nogu paralelno usvojili dva jezika i njima ovladali u podjednako meri, tako da se za njih može reći da imaju dva maternja jezika, već i oni koji su i kasnije naučili neki drugi jezik ili druge jezike (Bugarski 1995: 58). Jedan od tih jezika može dvojezičnoj osobi da bude bliži kao sredstvo svakodnevne komunikacije u razgovoru ili ličnoj korespondenciji, dok se drugim spretnije služi u profesionalne svrhe i na njemu radije čita stručnu literaturu (Bugarski 1995: 60).

Među mnogim podelama i vrstama bilingvizma koje navodi Bugarski, u ovom kontekstu mogla bi se pomenuti podela na prirodni, školski i kulturni bilingvizam. U prvom slučaju reč je o deci iz dvojezičnih porodica ili sredina za koje je bilingvizam vitalna potreba i svojevrsna socijalna prinuda. Nasuprot tome, u drugom i trećem slučaju (deca koja uče strane jezike u školi, odnosno odrasli koji ih uče za poslovne i slične potrebe) usvajanje drugih jezika u principu je stvar dobrovoljnog ličnog izbora i doživljava se kao nešto poželjno (Bugarski 1997: 119).

Dakle, fenomen preključivanja kodova možemo definisati kao smenjivanje dva ili više jezika u istom diskursu, često bez promene teme razgovora, prilikom komunikacije bilingvalnih ili monolingvalnih govornika. Odnosno, to je alternacija dva jezika u okviru istog diskursa, rečenice ili rečeničnog konstituenta (Poplack 1980: 583).

S obzirom na intenzivno učenje stranih jezika, u širem kontekstu, savremeno društvo može se smatrati višejezičnim. U okviru svake jezičke zajednice danas važnu ulogu, pored maternjeg jezika,¹ ima i strani jezik², koji u mnogim

---

¹ Pojam maternjeg jezika zapravo se može razložiti u nekoliko komponenti i definisati po poretku, odnosno redosledu usvajanja (prvi naučeni jezik), stepenu znanja (jezik koji se najbolje zna), funkciji (jezik koji se najčešće koristi) ili identifikaciji (jezik koji neko sam prihvata kao svoj maternji, ili mu ga drugi u tom svojstvu pripisuju) (Bugarski 1997: 116).

segmentima društva funkcionise kao drugi jezik. I sama društvena mreža Fejsbuk predstavlja neku vrstu višejezične zajednice; predstavlja plodno polje za jezičke igre, pokazivanje jezičke i komunikativne kompetencije na maternjem, ali i stranim jezicima. Fenomeni preključivanja, a i mešanja kodova, izrazito su zastupljeni i frekventni u komunikaciji na društvenoj mreži Fejsbuk o čemu će biti reči u sledećim odeljcima rada.

Naglasićemo još da se fenomeni preključivanja i mešanja kodova više nikako ne odnose na klasično bilingvalne osobe, već na sve one koji pored mater-njeg vladaju u izvesnoj meri i drugim jezicima.

1.3. FENOMEN MEŠANJA KODOVA

Fenomen mešanja kodova ili *code mixing* jeste upotreba reči i izraza (katkada i gramatičkih oblika) poteklih iz jednog jezika u drugom. Uobičajena je pojava u društvima u kojima se koriste dva ili više jezika. Studije o mešanju kodova poboljšavaju naše razumevanje prirode jezika, procesa i njegovih ograničenja, kao i veze između upotrebe jezika i individualnih vrednosti, komunikativnih strategija, jezičkih stavova i funkcija u okviru određenih društveno-kulturnih konteksta (Auer 1998: 115). Neki lingvisti termine *mešanje* i *preključivanje* kodova koriste manje-više kao sinonime, posebno u formalnim studijama sintakse, morfologije, itd. Odnosno, oba termina se koriste da označe iskaze koji sadrže elemente iz dva ili više gramatičkih sistema. Međutim, dok termin *preključivanje kodova* naglašava kretanje višejezičnog govornika iz jednog gramatičkog sistema ka drugom, termin *mešanje kodova* ukazuje na hibridnu formu, oslanjajući se na različite gramatičke sisteme. Drugim rečima, mešanje kodova ističe formalne aspekte jezičke strukture ili jezičke kompetencije, dok preključivanje kodova ističe govornu delatnost.

Auer (Auer 1998:122) razlikuje preključivanje ili mešanje koda i alternaciju ili ubacivanje (insertaciju). On insertaciju vidi kao jednosmeran proces u kome se elementi jednog jezika ubacuju u drugi jezik, dok je alternacija dvosmerna i elementi oba jezika se pojavljuju jedan u drugom, a svrha mešanja nije predvidiva. Kao razliku između preključivanja i mešanja koda Auer dalje navodi da je preključivanje kodova fenomen koji je uslovljen situacijom ili namerom govornika, kao što je na primer promena teme ili toka razgovora. Ovakva promena može da se odnosi na jednu reč ili veće jezičke jedinice.

---

² Prema Kristalu (Kristal 1995: 345) strani jezik je nematrenji jezik koji se uči u školi i nema status uobičajenog medijuma komunikacije u datoj zemlji, dok je drugi jezik nematrenji jezik koji se široko upotrebljava u komunikativne svrhe obično kao medijum obrazovanja, državnih poslova ili trgovine.

2. PRIMERI SA FENOMENOM MEŠANJA KODOVA

2.1. UVOD

U slučaju fenomena mešanja kodova strani jezik se rede koristi zato što govornik ne ume da izrazi nešto na jednom jeziku, pa pozajmljuje reč iz drugog jezika, kao što je npr. slučaj u diskursu gastarbajtera (Ašić, Stanojević 2006: 36), a češće da bi se postigli određeni pragmatički efekti kod sagovornika, odnosno u ovom slučaju – prijatelja sa Fejsbuka. Autori ovakvih iskaza žele da nasmeju ili impresioniraju sagovornike. Onda kad mešanje kodova nije deo jezičke igre i inventivnosti, ono je sociolingvistički motivisano. Izrazi s ovim fenomenom postaju, poput žargonizama i pozajmljenica uopšte, markeri pripadnosti određenoj društvenoj grupaciji, odnosno supkulturi.

Analizom sledećih primera detaljnije ćemo objasniti prethodne konstatacije.

2.2. MEŠANJE KODOVA SRPSKOG I FRANCUSKOG JEZIKA

U sledećim primerima studenti koriste neke francuske reči i izraze (podvučene u tekstu) prilikom dopisivanja ili pišući poruke-statuse na Fejsbuku. Upotreba francuskih reči i izraza označava da se komunikacija vodi među francofoncima koji dele zajednički kognitivni kontekst i vole jezičke igre.

U primerima 1 i 3 radi se o porukama-statusima frankofonih studenata, koje su upućene drugim frankofonim studentima, jer jedino oni mogu shvatiti sadržaj tih poruka u celini.

U primeru 5, u pitanju je profesor francuskog jezika, koji se takođe obraća svojim studentima i kolegama u vidu poruke-statusa na Zidu. Činjenica da se nalazi u Parizu može biti dodatni motiv za upotrebu francuskih izraza. Primeri 2 i 4 predstavljaju odlomke *čatovanja* očigledno među francofoncima, jer, posebno u drugom primeru u kome je zastupljeno više francuskih reči i izraza, konverzacija ne bi bila uspešna ako drugi sagovornik ne poznaje francuski jezik.

Ipak, semantička vrednost fenomena mešanja kodova, odnosno upotreba stranog jezika, nije na prvom mestu, već je naglašena njegova društvena funkcija. Učesnici u komunikaciji razmenom poruka sa stranim izrazima podižu svoj ugled, poboljšavaju međusobne odnose, markiraju sebe kao neku vrstu elite.

1. Divno vece ce soir sa kolegama, laku noc, narode...
2. Mico, sine, bioskop ce soir ? Dodjes chez moi, popijemo po visnju, pa cinemaaa, m ?
3. Dacooooooooooooo, ma cherieeeee, neka ti je ovaj dan poseban, parce que danas je tvoj rođendan!!!

U primeru 3 moramo primetiti upotrebu francuskog veznika *parce que*, što predstavlja redak slučaj u mešanju kodova. Obično se iz stranog jezika pozajmljuju imenice, glagoli, pridevi, dakle konceptualni, a ne proceduralni izrazi.

4. Ehhh... merciiii... veceras menjam kisu za stihove... ;) :* , C est comme ca!

5. bonjour de Paris. uskoro ce biti promocija mog romana ovde! A plus!

Primeri 4 i 5 završavaju se pozdravnim izrazima *c'est comme ca*, *a plus*. Fraze pozdrava, zahvaljivanja, itd, često se koriste iz stranog jezika, kojima se uspostavlja kontaktna jezička funkcija, dok se pravi sadržaj iskaza daje na maternjem, odnosno srpskom jeziku.

2.3. MEŠANJE KODOVA SRPSKOG I ENGLESKOG JEZIKA

Studenti francuskog jezika koriste često i engleski jezik u komunikaciji na društvenoj mreži Fejsbuk, što možemo zaključiti na osnovu sledećih primera:

1. ...joj, I know that feeling :(((ali mora se back to reality u nekom trenu-tku. Gotta deal with it...kuckam ti kasnije opsirnije, sad moram na working

2. glas mi je otisao u out i singing mi seS svodi na minimum... eventualno uskocim kad Stefanu zatreba neki female glas u pesmi i that's it...

3. ...creative activity mi se poslednjih godina svodi na prevodjenje nekih meni dragih pesama sa engleskog na francuski pa se nadam kad mi voice opet dozvoli da cu to iskazati i kroz melody...

U navedenim primerima podvučene engleske reči i izrazi su već opšte poznati svakoj populaciji, posebno mlađoj generaciji, i sveprisutni su i u medijama (*back to reality*, *Gotta deal with it*, *creative activity*, *that's it*). Takođe, mogu se čuti vrlo često i često se i koriste poput izraza *otići u out*, *ovo je in*.

4. Hvala puno **najbolja sister in the world**, greatest love of all to ya ! Ne znam odakle je citat, ali je magical! Sad dodjoh s posla. Love ya.

Primer 4 potvrđuje koliki je uticaj engleskog jezika, i to ne samo na društvenoj mreži Fejsbuk, jer konstrukcija *najbolja sister in the world* upravo potiče iz engleskog jezika po ugledu na konstrukcije poput *best movie ever*.

5. Marija: Vidimo se sutra? Hug

Aleksandar: Moze, moze, idemo na neko fino **place-stašce** ?

U primeru 5 vrlo je zanimljiva konstrukcija *place-stašce*, koja se sastoji iz engleske reči *place* (značenje *mesto*) i nastavka – *ašce* iz srpskog jezika za označavanje deminutiva. Predstavlja slučaj mešovite tvorbe slivanjem i vrlo zanimljiv primer jezičke igre.

U primerima 4, 5, a i u sledećim (6, 7, 8), možemo primetiti da se engleske reči i izrazi često koriste na kraju iskaza (*Love ya*, *Hug*, *U rule*, *God save my*

ears, Hear you soon) i to obično za davanje komentara, izražavanja stava ili emocionalne reakcije. Stiče se utisak da učesnici u komunikaciji na Fejsbuku engleski jezik smatraju ekspresivnijim! Takođe, česta upotreba engleskog jezika objašnjava se i njegovom prestižnom funkcijom koju poseduje danas.

6. Samo napred zenska, puno uspeha na skupu! U rule!

7. Sta je napredovanje ka Evropi? U busu na relaciji Bg-Kg ide turbo folk, a u busu za Bec njegova moderno-zapadnjačka varijanta techno-turbo folk.
God save my ears

O primeru 7 reći ćemo još i da podvučeni izraz predstavlja idiom u engleskom jeziku, što govori o njegovom uticaju i prodiranju u srpski jezik na svim lingvističkim nivoima.

8. Ajde, palim, zurim se! Hear you soon!

Primer 8 završava se frazom pozdrava *Hear you soon* što se prevodi na srpski jezik kao *Čujemo se*. Međutim, navedeni engleski izraz ne postoji u engleskom jeziku. Trebalo je upotrebiti fraze poput *Talk to you soon*. Radi se dakle o kalku, odnosno, izraz *Hear you soon* predstavlja kalk sa srpskog *Čujemo se*.

2.4. MEŠANJE KODOVA SA VIŠE JEZIKA I SA DRUGIM STRANIMA JEZICIMA

Fenomen mešanja kodova javlja se i sa više jezika u isto vreme, kao što je slučaj sa primerima 1 i 2, u kojima se koriste srpski, francuski, engleski i čak španski jezik. U ovim primerima učesnici u komunikaciji na Fejsbuku ispoljavaju svoju sklonost ka jezičkim igrama, kao i svoje znanje, edukaciju.

1. Je veux un homme like you :) Beautiful u svakom pogledu :) :**

2. Darling, joyeux compleanos i tout najveselije, ljub de ovde jusqu'au neba :**

Fenomen mešanja kodova javlja se i sa drugim stranim jezicima kao znak obrazovanja i u funkciji prestiža. U cilju da ostvari što jači utisak govornik koristi što „neobičnije“ jezike.

U primerima 1 i 2 javlja se fenomen mešanja kodova srpskog i španskog jezika. U primeru 3 upotrebljene su italijanske reči i fraza pozdrava. U primeru 4 upotrebljena je fraza za čestitke na grčkom jeziku. Primeri 5 i 6 su „najneobičniji“, u kojima su upotrebljeni arapski jezik (5) i svahili (6). U ovim primerima učesnici u komunikaciji na Fejsbuku su najviše ispoljili svoje jezičke sposobnosti, obrazovanost i maštovitost. Oni ističu da su velike poliglote i na taj način podižu svoj društveni status.

1. Ociju mi, povuci cu se u selo na godinu dana, no puedo mas³
2. Cao, sta se radi, que pasa⁴ u BGu?:*
3. Hehehe, hvala, zenska ! Javljam se kad stignem ! Baci, sogni d'oro !⁵
4. χρωνα πολλα!⁶ Sve najbolje ti želim!
5. Hej Mala, Shou ha el doneye balak?⁷ Nedostaješ mi...
6. Mwalimu habari? Mimi, nikotu...⁸ sedim kod kuće i pisem.

3. PRIMERI SA FENOMENOM PREKLJUČIVANJA KODOVA

3.1. UVOD

U slučaju fenomena preključivanja kodova, motiv za prelazak na drugi jezik u slučaju *čatovanja* (ćaskanja), najčešće je emotivne prirode: flert, ispovest, zavodjenje, iskazivanje empatije.

U slučaju prelaska na strani jezik na Zidu (gde je poruka vidljiva svim prijateljima) fenomen preključivanja kodova može biti znak društvenog prestiža ili signal da je data poruka namenjena samo onima koji taj strani jezik razumeju i koji se njime aktivno bave. Radi se, dakle, o sociolingvističkoj funkciji. Ona je i ovde jača od semantičke vrednosti, tj. ljudi govore ne da bi preneli sadržaj već da bi delovali na sagovornike i potvrdili svoje mesto u društvu.

3.2. PREKLJUČIVANJE KODOVA SA SRPSKOG NA FRANCUSKI JEZIK

Analizirajući sledeće primere govorićemo o okidačima, odnosno motivima za prelazak s jednog jezika na drugi u određenim situacijama:

1. Vladimir: Bicu tvoj gest :P e ali ja sam u knjizevnom odeljku :) pogadjas ta sam spremio;) La Brijera, amour et amitie;
Milica: inattendu super!

U ovom primeru konverzacija između prijatelja sa Fejbuka, Vladimira i Milice, počela je na srpskom jeziku. Međutim, Vladimir u jednom trenutku upotrebljava francuski jezik (podvučeno u primeru), što predstavlja fenomen mešanja kodova, i potom Milica u svom odgovoru potpuno prelazi na francuski jezik.

---

³ *Ne mogu više*

⁴ *Šta se dešava*

⁵ *Ljubim te, slatke snove želim!*

⁶ *Srećan rođendan!*

⁷ *Šta je ovaj svet bez tebe?*

⁸ *Učitelju, šta ima novo? Ja ne mrdam...*

Motiv za prelazak na francuski jezik jeste podatak u konverzaciji o francuskom piscu La Brijeru. Zaključujemo da učesnici u komunikaciji dele zajednički kognitivni kontekst i znanje francuskog jezika i književnosti.

2. Jelena: Off to Paris!

Vladica: Bon voyage, ma chérie! J espere que tu y passeras un séjour magnifique!

U primeru 2 student francuskog jezika, Jelena, konstruiše status-poruku na svom Zidu na engleskom jeziku. Njen prijatelj sa Fejsbuka, Vladica, takođe student francuskog jezika, svoj odgovor konstruiše prelazeći na francuski jezik. Motiv za prelazak na francuski jezik jeste činjenica da Jelena odlazi u Pariz.

3. Milos: A tek reci!

Natasa: Ah, les paroles, touchent profondément...

Milos: oui, c'est vraiment touchant

U primeru 3 prijatelji sa Fejsbuka razmenjuju utiske o omiljenoj pesmi. Miloš je započeo komentar na srpskom jeziku. Međutim, Nataša koristi francuski jezik i upućuje nam signal da se radi o njihovoj omiljenoj francuskoj pesmi. Potom i Miloš prelazi na francuski jezik. Učesnici u komunikaciji na Fejsbuku smatraju da je francuski podesniji za iskazivanje emocija i komentara o pesmi i zbog toga sa maternjeg jezika prelaze na strani.

Često se izreke i sentence ili stihovi daju direktno na francuskom jeziku i u tim slučajevima učesnici u komunikaciji na Fejsbuku izražavaju svoj društveni prestiž i ukazuju na obrazovanje.

1. Jovan: Ne zna više čovek šta bi reko!

Milan: Nos vertus ne sont, le plus souvent, que des vices déguisés!

U ovom primeru drugi učesnik u konverzaciji naglašava stepen svog obrazovanja, poznavanja francuskog jezika i opšte kulture zahvaljujući fenomenu preključivanja kodova. On svoj odgovor konstruiše na francuskom jeziku i to pozajmljujući reči čuvenog francuskog pisca maksima iz 17.veka, La Rošovkoa. Mogao je citat prevesti i dati svoj odgovor na srpskom jeziku : « *Naše vrline su najčešće samo prurušene mane* », ali ne bi postigao željeni efekat.

2. Sandra: Kakvo jutro!

Dragana: *Vienne la nuit sonne l'heure, Les jours s'en vont je demeure!*

U primeru 2 druga učesnica u komunikaciji direktno se obraća sagovornici prelazeći na francuski jezik, odnosno citirajući stihove francuskog pesnika 20.veka Gijoma Apolinera. U ovom slučaju fenomen preključivanja kodova može biti znak društvenog prestiža, kao što je u primeru 1, ali je više u funkciji slanja poruke, koja je namenjena samo onima koji dati strani jezik razumeju i koji se njime aktivno bave. To zaključujemo ako razmotrimo vezu između poruka

datih učesnika konverzacije, jer mi i pored znanja francuskog jezika ne možemo uvideti asocijaciju među njima, odnosno poruku razumeju samo učesnici u komunikaciji.

3.3. PREKLJUČIVANJE KODOVA SA SRPSKOG NA ENGLLESKI JEZIK

Studenti i nastavnici francuskog jezika u komunikaciji na Fejsbuku prelaze često i na engleski jezik, a i na neke druge strane jezike, o čemu će biti reči u ovom odeljku s primerima:

1. Milica: Hej ti, sta radis?

Dušan: Thinking of you all the time, love you so much...

Milica: oh my darling, my sweet boyfriend! Miss u a lot!!!!

U ovom primeru zastupljen je fenomen preključivanja kodova u emocionalnoj funkciji, odnosno iskazivanju emocija. Učesnicima navedene konverzacije lakše je da govore o svojim osećanjima na engleskom jeziku, nego na maternjem. Iako je konverzacija započeta na srpskom jeziku, oni potpuno prelaze na strani jezik.

2. Sandra: I have a strange feeling about tomorrow and tomorrow's exam ... I suppose that it will be soooooo fluffy that I'm gonna wish to DIEEEEE-EE!!!! SOOOO FLUFFY!!

Dragana: Good luck! Break a leg!

Primer 2 je izuzetno zanimljiv. Naime, radi se o studentkinji francuskog jezika, koja uoči ispita iz savremenog francuskog jezika konstruiše svoju status-poruku na engleskom jeziku. Direktan prelazak na strani jezik je ovde emotivne prirode u smislu da je studentkinji lakše da svoj strah od ispita izrazi na engleskom jeziku, ne na maternjem niti francuskom što bismo najviše očekivali s obzirom da je u pitanju studentkinja francuskog jezika. Takođe, ovde postoji i sociolingvistička funkcija fenomena preključivanja kodova, u smislu da se studentkinja plaši potencijalne greške pišući status-poruku na francuskom jeziku na Zidu, vidljivu ostalim studentima, a i profesorima francuskog jezika, što bi govorilo u negativnom kontekstu o njenom poznavanju francuskog jezika, nedovoljnoj jezičkoj kompetenciji, odnosno društvenom statusu i obrazovanju.

Druga učesnica u komunikaciji nastavlja s upotrebom engleskog jezika i svoj odgovor konstruiše u vidu tipičnih engleskih izraza i idioma za izražavanje lepih želja.

3.4. PREKLJUČIVANJE KODOVA SA SRPSKOG NA GRČKI JEZIK

U zaista bogatom korpusu koji smo sakupili na društvenoj mreži Fejsbuku od strane studenata i nastavnika francuskog jezika, pronašli smo i izuzetno retke primere fenomena preključivanja kodova, sa srpskog na grčki jezik:

1. Marija: Profesore, srecan Uskrs!

Андреј: Χριστός ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας, καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι, ζῶν χαρισάμενος!

U ovom primeru učesnici navedene konverzacije su student i profesor francuskog jezika, koji vidimo, poznaje grčki jezik. Motiv za prelazak na ovaj strani jezik jeste aktuelnost velikog hrišćanskog praznika. Profesor francuskog jezika upotrebom grčkog ističe svoj pravoslavni identitet i tradicionalizam, jer primećujemo, pored upotrebe grčkog jezika, i upotrebu ćiriličnog pisma.

3.5. POSEBNI SLUČAJEVI JEZIČKE IGRE

Studenti francuskog jezika stvaraju iskaze koji liče na „tarzanski“ srpski kakav govore Francuzi kada ga uče (s tipičnim greškama):

1. Ja bolesna! Ja hochu Rakija zato sto to je zdrav!

Ili prijatelji studenata francuskog obraćaju im se na izmišljenom jeziku koji podseća na francuski ili na pofrancuženom srpskom:

1. Miki, sta radis, parlatises na franseu jos uvek?

2. O pepe le tvor, volIM teBE mon amur bonžur kižur!

3.6. VICE VERSA

Razmotrićemo sada slučajeve u kojima učesnici u komunikaciji na Fejsbuku prelaze sa stranih jezika na srpski jezik. Analizirajući sledeće primere videćemo koji su motivi stranaca da prelaze sa svojih maternjih jezika na jezik svojih prijatelja sa Fejsbuka, koji govore naš maternji jezik.

1. Pol Tamari: Dobar dan. Bon anniversaire Miss SERBIE :-). Bisous d'amour

U ovom primeru učesnici u konverzaciji su Francuz Pol i studentkinja francuskog jezika, Tamara, kojoj je srpski jezik maternji. U pitanju je fenomen mešanja kodova francuskog, srpskog i engleskog jezika. U ovom slučaju motiv za upotrebu stranih reči, odnosno srpskog jezika, jeste postizanje određenog cilja, želja za impresioniranjem sagovornika.

2. Milana: Joyeux anniversaire! Tout le meilleur! :)

Andreane: Хвала! Надам се да си добро и срећно!!! Est-ce que c'est bien traduit? haha :)

U primeru 2 konverzacija se odvija između studentkinje francuskog jezika, Milane, i Francuskinje Andrean. Prva učesnica u komunikaciji direktno prelazi na francuski jezik. U pitanju je fenomen preključivanja kodova sa srpskog na francuski jezik. Motiv za prelazak na strani jezik jeste prenošenje poruke koju će sagovornik razumeti, a i isticanje jezičke kompetencije. Druga učesnica u komunikaciji konstruiše svoj odgovor na srpskom jeziku. U pitanju je fenomen preključivanja kodova sa francuskog na srpski jezik. Njen motiv za prelazak na strani jezik je sociolingvističke prirode.

4. ZAKLJUČAK

Fejsbuk predstavlja plodno polje za jezičke igre, pokazivanje jezičke i komunikativne kompetencije na maternjem, ali i stranim jezicima. Ova društvena mreža je neka vrsta tribine ili debatnog kluba gde se status i pozicija učesnika u konverzaciji (Roulet 1999:142) neprekidno potvrđuju, preispituju i menjaju.

Slučajevi mešanja i preključivanja kodova predstavljaju specifične sociolingvističke fenomene. Postali su u modernom društvu uobičajena pojava u komunikaciji, koja je izazvana željom za isticanjem i prestižem, a ne lingvističkom situacijom i kontekstom kao u slučaju višejezičkih zajednica i emigracije. Funkcija ovih fenomena je pre svega društveni prestiž i privlačenje pažnje, baš kao i identifikacija sa multikulturnim modernim društvom gde se govori raznim jezicima, a pre svega engleskim.

I studenti i profesori francuskog jezika mnogo češće koriste engleski jezik, kako u slučaju mešanja tako i u slučaju preključivanja kodova. Anonimna anketa koju smo sprovedi pokazuje da je razlog za to, to što im nedostaje sigurnost u komunikaciji na francuskom jeziku, kao i zato što se plaše da kolege ne otkriju njihove greške ili nedovoljnu jezičku kompetenciju.

Služiti se jezikom koji studiraju ili čak predaju za njih je često veliki napor, kao što potvrđuje i ova opaska:

1. Somi tebra srećan rodjendan sve najbolje. ps. u guzvi sam pa me mrzi da smišljam nešto na franse:))))))))))))))))))

Činjenica da studenti francuskog dosta retko koriste ovaj jezik u komunikaciji na Fejsbuku, ukazuje na ozbiljan problem kako u razvijanju komunikativne kompetencije kod njih na fakultetu, tako i na stavove koji imaju prema jeziku koji studiraju (i koji bi trebalo da vole!).

Takođe, engleski jezik na kome komuniciraju mladi na Fesjsbuku zapravo je jedan metajezik, koji nije ničiji maternji, leksički i sintaksički redukovan (sa-

bir, pidžin), koji ne pripada nijednoj jezički homogenoj etničkoj zajednici, tako da se niko ne oseća pogođenim kad se prave greške.

To što se mnogo lakše („bez blama“) govori i piše na engleskom nego na francuskom predstavlja i jednu kulturološku činjenicu: za razliku od zvanične Francuske koja u školama jezika insistira na standardnom (nultom) registru disursa, američka kulturna politika toleriše i čak ohrabruje bilo-kakav-engleski u svom već ostvarenom naumu da engleski postane globalna *lingua franca*.

LITERATURA

Auer (1998): P. Auer, Code-Switching in Conversation, *Language, Interaction and Identity*. London: Rutledge.

Ašić (2003): T. Ašić, Ninakuwambia, my friend is going to come – Situational code switching among intellectuals in Nairobi, *8th International Pragmatics Conference*, 10–14 juillet. Canada, Toronto.

Ašić, Stanojević (2006): T. Ašić, V. Stanojević, Le français des gasterbeiters serbes et la théorie de l’Optimalité, *The Romance Balkans Conference*. 3–5 Novembre, Belgrade.

Bugarski (1995): R. Bugarski, *Uvod u opštu lingvistiku*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Bugarski (1997): R. Bugarski, *Jezici*, Beograd: Čigoja štampa.

Kristal (1995): D. Kristal, *Kembrička enciklopedija jezika*, Beograd: Nolit.

Poplack (1980): S. Poplack, Sometimes I’ll Start a Sentence in Spanish Y TERMINO EN ESPANOL: Toward a Typology of Code-Switching. *Linguistics* 18, 581–618.

Roulet (1999): E. Roulet, *La description de l’organisation du discours*, Paris: Didier.

Milana L. Dodig

University of Kragujevac

Faculty of Philology and Arts

THE SEMANTIC AND SOCIAL FUNCTION OF LINGUISTIC MESSAGES ON FACEBOOK

Summary: In this paper we investigate and explain the phenomena of code switching and code mixing in Serbian, French, English and other languages, which occur in the communication on the social network Facebook among students and teachers of French. Moreover, we examine the factors that induce the participants in the communication on Facebook to use the foreign words, that is why they cross from Serbian on the other language and *vice versa*. Finally, we investigate the pragmatic and sociolinguistic value of these two phenomena.

Key words: code switching, code mixing, wordplay